יג: שבועות שתים פרק ראשון שבועות

עין משפט נר מצוה

נא א מיי׳ פ״ח מהל׳ תמורה הלכה כ:
נב ב מיי׳ פ״ט מהל׳ ערכין ותרומה ה״כ הל׳ יד:

מוסף רש״י

וכפר את מקדש הקדש. אחר שנתר כל האמות והיה נוטל מדם הפר ומדם השעיר העשה בפנים ומכפר על טומאת מקדש וקדשיו שסיתה בה ידיעה בהתלה ואין בה ידיעה כפוף, כן לפני ולפנים כן היכל כן דעזרות ומכפר דם השעיר על ישראל ידם הפר על הכהנים (מנחות צב.). זה לפני ולפנים. מכפרת עבודה זו על הטומאה שאירעה בפנים, דפר ושעיר של יוהכ״פ מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו (חולין קלא.) כפר כדמים הללו על טומאה שאירעה לפני ולפנים שם מכנס אדם שם בטומאה ואין בה ידיעה כפוף אבל הוה ליה ידיעה בתחלה וילפינן מקראי בפ״ק (ז:) שעשיר זה תולה עליה להגין מן היסורין עד שיודע לו ויביא בעולה ויורד (יומא סא.). זה היכל. על טומאה שאירעה בהיכל (שם). מזבח כמשמעו. על טומאה שאירעה לאדם כמזבח ושבח כדי הסתמייה, שזהו שיעור שבייה לפי שעטמת בעזרה (שם) לו: על מי שעבר בטומאה בתוכה בלא מיזב מקדש, כגון נטמא בתקדש דעבר בלא שבייה דאין בלן טומאת מקדש. בהיכל דנטמא בעזרה קו״ל הלכה למשה מסיני דלא מתייב עד שיבאה כדי הסתמיה (חולין קלא.) לו: שתכפרים על טומאה שנגע בתוכה וכגון שבייה לו ידיעה בתחלה בטומאת ומעלם ממנו טומאה זו לו הבלם קודש ונגע בו ושעיר הנעשה בפנים מכפר עד שיודע לו ויביא קרבן בלן ויורד (מנחות צב. תכת״י). יכפר אלו עזרות. על טומאה שאירעה בעזרה (שם). בהנים כמשמעו כו׳. על הכהנים שבגנו ובנכנו טמאים לעזרה וכן ליים וישראלים ועבדים, קראי יתירי קרבים (שם). הושוו כולן. בהלי יכפר בתרת, בהנים ליים וישראלים, וכטומאת מקדש וקדשיו לו אפסר להשוותן שהרי הפר מכפר על הכהנים והשעיר הנעשה בפנים על ישראל, ובאחיה כפרה הושוו, מלמד שכולם מתכפרים בזידוי של שעיר המשתלח בשאר עבירות (יומא סא. וכעי״ז מנחות שם). ר׳ שמעון אומר. לון דיבלי בהא לתיבא כוותך דכשם שמתכפרין בשעיר הנעשה בפנים וכו׳, אבל בהא לא לקיבא כוותך דכשם שזדיד כי׳ (מנחות צב.). כשם שדם שעיר כו׳. ולון עמו ודיד, כך דם הפר. בלא ודיד מכפר על הכהנים בטומאת מקדש וקדשיו (יומא סא.). ולר׳ שמעון. דאמר לון בהנים מתכפרין בשעיר המשתלח, הא קתני בריתא דהושוו כולם שמתכפרים בשעיר (מנחות צב.). כל חד וחד מכפר בדנפשיה. ישראל בזידוי השעיר והכהנים בזידוי הפר (שם). שיהו שוים במראה. שיהן לנגים לו שחורים לו קמוטים (יומא סב. ובהגהות הב״ח: שחומים).

מסורת הש״ם

א) (גי׳ כתוס׳ בע״א דעבד וכן בסוף דבריהם ניכסת׳ דעבד), **ב)** יומא פא. חולין קלא; מנחות צב., **ג)** (יומא סב.), **ד)** (יומא סו.), **ה)** (יתכן לחיות רבה), **ו)** רש״ל וקלאמר אפילו.

תורה אור השלם

1. וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר:
ויקרא טז לג
2. ולקח את שני השעירים והעמיד אתם לפני יי פתח אהל מועד: ויקרא טז ז
3. ושחט את שעיר החטאת אשר לעם והביא את דמו אל מבית לפרכת ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר והזה אתו על הכפרת ולפני הכפרת:
ויקרא טז טו
4. והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו:
ויקרא טז ו
5. (יט) בית ישראל ברכו את יי בית אהרן ברכו את יי: (כ) בית הלוי ברכו את יי יראי יי ברכו את יי: תהלים קלה יט-כ

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה זה היכל ומו׳ בהיכל הס״ל ומה״כ מ״ה מזבח זה מזבח הזהב כל״ל:

רבינו חננאל

וכימא נמי כגון דעבד סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות ביום לכפורי ליה אי נמי דעד דהוה אכיל חנקתיה אומצא ומיתי: תנא **(ב)** חומר בשעיר מויה״כ. שהשעיר מכפר מיד ויוה״כ אינו מכפר עד שתחשך. חומר ביוה״כ שיוה״כ מכפר בלא קרבן. ההוא דהוה שהות ביום לכפורי ליה מה שאין כן בשעיר: **מתני׳** אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח כו׳. ותירצה רב יהודה הכי אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח מתכפרין בשעיר המשתלח. ואין חלוקה בהן. מה בין ישראל לכהנים לכהן משוח אלא **(ג)** שדם הפר מכפר על הכהנים בטומאת מקדש וקדשיו. ומני ר׳ יהודה היא. דתניא וכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים כו׳. ר׳ שמעון אומר כשם כשם שדם השעיר הנעשה בפנים כו׳. מאי טעמא דר׳ שמעון דכתיב ולקח את שני השעירים וגו׳ אחקש שעיר הנעשה בפנים לשעיר המשתלח. מה שעיר הנעשה בפנים אינו מכפר על טומאת מקדש וקדשיו אלא על ישראל בלבד. שנאמר ושחט את שעיר החטאת אשר לעם. לעם ישראל ולא להכהנים. אף שעיר

מאי שעיר דלא קאמר כגון שמת קודם שנשתלח השעיר או כגון דליכא שעיר המשתלח כדאמר לעיל (דף ח:) ונפקא מינה היכא דלא עבד מילון וי״מ דיום הכפורים בלא שעיר המשתלח לגמרי ונפקא מינה דשעיר מכפר מיד ויום הכפורים אינו מכפר עד שתחשך למולאי יום הכפורים כדתניא חומר בשעיר מביום הכפורים שהשעיר מכפר מיד ויום הכפורים עד שתחשך חומר ביום״כ מבשעיר שיום הכפורים מכפר בלא קרבן מה שאין כן בשעיר והא דנקט כגון דחנקתיה אומצא לאו דוקא אלא הוא הדין שמת בו ביום ולרווחא דמילתא נקטה (ז) אי נמי אפילו לא מת בו ביום אלא אחר כמה ימים וכגון דעבד סמוך לשקיעת החמה: **וכפר** את מקדש הקדש זה לפני ולפנים. פירש בקונטרס דבטומאת לפני ולפנים ובטומאת היכל מייבי וקשה דאמאי צריך קרא לכולהו הא לקמן פ״ב (דף טז:) גבי כרת לא מצריכין אלא חד קרא לכולהו ושמא כיון שהושוו לענין כפרה הושוו לכל דבר ומיהו קשיא אצריך לדחוק הקונט׳ לפרש מזבח כמשמעו כגון שהקטיר עליו בטומאה וא״כ היינו טמא שמשמש ולא מצינו שיכפר שעיר הפנימי על כהן שמשמש בטומאה ועוד אי בטומאת מקדש וקדשיו אייבי הכא לרבי יהודה מאי קאמר לעיל (דף ח.) רבי שמעון ממקומו הוא מוכרע הא אפי׳ לרבי יהודה נמי ממקומו מוכרע ועוד דבס״פ הוציאו לו (יומא דף סא.) מייתי לה אמתניתין דוכן בהיכל וכן במזבח הזהב דמתני׳ לענין הזאה ע״כ נראה דבהזאה איירי ולפני ולפנים היינו על בין הבדים וההיכל היינו על הפרכת ומזבח היינו מזבח הזהב ועזרות היינו שירי הדם שהיה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון שהיה בעזרה כדתנן באיזהו מקומן (זבחים מז.) ומיהו קשיא הא דנקט עזרות דה״ל למימר עזרה ועוד דהזאות כולהו כתיבי בהדיא בפרשה ולעיכובא לא איצטריך דנפקא לן בפרק איזהו מקומן (שם דף נב:) ובפרק הוציאו לו (יומא דף ס:) וכלה וכפר אם כלה כיפר ואם לא כלה לא כיפר וי״ל דאיצטריך אי קרא דכהן משוח ומרובה בגדים יכול לעשות כן לפי שכל הפרשה כתיב בה אהרן וכן תניא בס״כ וכפר הכהן אשר ימשח מת״ל לפי שכל הפרשה כולה אמור בה אהרן לכן כתיב וכפר את מקדש הקדש וגו׳ שכל משוח ומרובה בגדים צריך לעשות כן: **הושוו** כולן לכפרה אחת. אבל לשעיר הפנימי לא הושוו דכתיב אשר לעם וודרשינן בסמוך ולא לכהנים: **ואיתקש** שעיר המשתלח לשעיר הנעשה בפנים. תימה דבפ״ב דכריתות (דף כה:) גבי מטאים דומיא דפסעים פריך אי כשעיר הנעשה בפנים הוא דכתיב והשתא לגמר מייה שעיר המשתלח

להא איתקש:

כולן

כרת דיממא לרבי ליה אלמה לא משכחת לה דאכל אומצא וחנקיה ומית אי נמי [ט] דאכל סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות לכפורי ליה: אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח: הא גופא קשיא קתני אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח והדר תני מה בין ישראל לכהנים ולכהן משוח אמר רב יהודה [א]הכי קאמר אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות ואין חילוק ביניהן ומה בין ישראל לכהנים ולכהן משוח אלא שהפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו וכו׳ ומני רבי יהודה היא [ב]דתניא [1]וכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים את אהל מועד זה היכל מזבח כמשמעו יכפר אלו עזרות כהנים כמשמעו עם הקהל אלו ישראל יכפר אלו הלוים הושוו כולן לכפרה אחת שמתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות דברי ר׳ יהודה רבי שמעון אומר כשם שדם שעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל על טומאת מקדש וקדשיו כך דם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו וכשם שוידויו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל בשאר עבירות כך וידויו של פר מכפר על הכהנים בשאר עבירות ולרבי שמעון הא ודאי הושוו מאי הושוו דבני כפרה נינהו מיהו כל חד וחד מכפר בדנפשיה מאי טעמיה דרבי שמעון דכתיב [2]ולקח את שני השעירים איתקש שעיר המשתלח לשעיר הנעשה בפנים מה שעיר הנעשה בפנים אינו מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו דכתיב ביה [3]אשר לעם אף שעיר המשתלח אינו מכפר על הכהנים בשאר עבירות ורבי יהודה אמר לך להכי איתקוש [ג]ב שיהו שוים במראה ובקומה ובדמים הוא דאתא מאן תנא להא דתנו רבנן ושחט את שעיר החטאת אשר לעם שאין הכהנים מתכפרין בו ובמה מתכפרין בפרו של אהרן יכול לא יתכפרו בפרו של אהרן שהרי כבר נאמר [4]אשר לו מעתה אין להן כפרה כשהוא אומר יכפר על הכהנים מצינו להן כפרה במה הן מתכפרין מוטב שיתכפרו בפרו של אהרן שהרי הותר מכללו אצל ביתו ואל יתכפרו בשעיר הנעשה בפנים שלא הותר מכללו אצל ביתו ואם נפשך לומר הרי הוא אומר [5]בית אהרן ברכו את ה׳ בית הלוי ברכו את ה׳ יראי ה׳ ברכו את ה׳ מאן תנא אמר ר׳ ירמיה דלא כר׳ יהודה [ד]דאי ר׳ יהודה האמר כהנים יש להן כפרה בשעיר המשתלח ומני [ה]רבא אמר ר׳ שמעון היא דאמר כהנים אין להם כפרה בשעיר המשתלח אביי אמר אפי׳ תימא ר׳ יהודה הכי קאמר מעתה אין להם כפרה בטומאת מקדש וקדשיו כשהוא אומר יכפר על הכהנים מצינו שיש להן כפרה בשאר עבירות וכמו דמצינו שיש להן כפרה בשאר עבירות כך יש להן כפרה

בטומאת

ומקשינן **וכרת דיממא לרבי ליה.** בתמיה. והא בהדיא כתיב כרת דיממא דכתיב בין בעיניו בין במלאכה בעצם היום הזה (ויקרא כג): **וחנקתיה.** אלא עבר עליו רגע מן היום לאחר עבירתו: **סמוך לשקיעה החמה.** עם לאת היום אלא עבר רגע מיום אחר העבירה: **דתניא חומר בשעיר כו׳** לא גרסינן לה: **וכפר את מקדש הקדש.** בעבודת פר ושעיר של יום הכפורים כתיב המכפרת על טומאת מקדש וקדשיו: **זה לפני ולפנים.** על טומאה שאירעה לפני ולפנים כגון נטמא לפני ולפנים ושהה כדי הסתמאה דמחייבת ליה על שהייתו כדמפרש בפ׳ שני (לקמן דף טז.): **זה היכל.** אם נטמא בהיכל: (ה) **זה מזבח.** מזבח הזהב אם הקטיר קטורת בטומאה ובשהייה: **אלו העורות.** נכנס לעזרה בטומאה: **הושוו כולן בכפרה אחת.** בהא דשוה בהנים לרש וישראלים מלמד שכולן מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות דאילו בטומאת מקדש וקדשיו ליכא למימר דהושוו שהרי הפר מכפר על הכהנים ושעיר הפנימי על ישראל: **ר׳ שמעון אומר כשם שדם השעיר.** לבדו מכפר על ישראל בטומאת מקדש בלא שום וידוי שהרי אין שום וידוי בשעיר הפנימי כך דם הפר לבדו בלא וידוי מכפר על הכהנים בטומאת מקדש ואייתר ליה וידוי הפר לשאר עבירות: **הא ודאי הושוו.** בכפרה אחת ואי בשאר עבירות לא הושוו במאי הושוו: ומשני **הושוו דבני כפרה נינהו.** לכך הושוו ללמדך שיש לכולם כפרה בין בטומאת מקדש בין בשאר עבירות: **מיהו כל חד בדנפשיה.** אלו בפר ואלו בשעיר: **אשר לעם.** ולא להכהנים: **אומר מכללו.** מכלל שאמר אשר לו דמשמע לו ולא לאחרים הותרו: **אצל ביתו.** דכתיב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו: **ואם נפשך לומר.** להקשות כלום על המדרש הזה. ולקמיה (יד.) מפרש מה יש לו להקשות: **הרי הוא אומר כו׳.** ע״כ המקרא מלמדך שמתכפרים בפרו של אהרן שנאמר בית אהרן ברכו את ה׳ הרי כל הכהנים קרויין ביתו הרי הם בכלל ובעד ביתו: **מאן תנא.** להא מתניתא דקתני מעתה אין להן כפרה דמשמע דאם לא בפר יתכפרו אין להם כפרה כלל: **דלא כרבי יהודה.** אלא כר״ש דאמר כל כפרותיהן בפר תלויות דאי רבי יהודה א״נ לא מכפרי בפר אית להו כפרה מיהת בשעיר המשתלח בשאר עבירות: **אביי אמר כו׳ והכי קאמר מעתה אין להם כפרה**

בטומאת

המשתלח אינו מכפר (אלא) על הכהנים בשאר עבירות. ור׳ יהודה אמר לך האי קרא דכתיב שני השעירים שיהו שוין במראה ובקומה ובדמים הוא דאתא. מאן תנא להא דתנו רבנן ושחט את שעיר החטאת אשר לעם. שאין הכהנים מתכפרין בו. ואמר ר׳ ירמיה דלא כר׳ יהודה. דאי ר׳ יהודה האמר כהנים יש להם כפרה בשעיר המשתלח שהוא של עם. רבא אמר האי תנא ר׳ שמעון היא. אביי אמר אפילו תימא ר׳ יהודה היא והכי קאמר מעתה אין להם כפרה בטומאת מקדש וקדשיו וכו׳ ופשוטה היא. ואקשינן ולר׳ שמעון הא ודאי אשורינהו קרא לכהנים ללוים ולישראלים. שנאמר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר. ופרקי׳ ודאי הושו דבני כפרה נינהו וכל חד וחד בדידיה קמיכפר. הני כפר והני בשעיר.

ט) ר״ה גירסת רבינו כאן נגמר דמתניתא הך ברייתא שנתוספתא דירושלמי טוף יומא ריש הגיראה שמתקה רש״י ועי׳ בשב״ש. ג) עי׳ רש״י לעיל כ׳ ע״ב ד״ה אלא שמפר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com